

1-0-1981.

4135-1

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

1945-1946
1947-1948

222

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૧૧૪ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રૂઝવિંદાશ્રી

વિષય ૪૬૦૨૨૪૫૩૭

જ્ઞાન.

ૐ

“ અરવિન્દાશ્રમ. ”

[કુમ્ભ-ખીદડા.]

[પત્રિકા ના. ૧]

“ ધર્મની પાછળ ભટકનાર, તહારા સ્વભાવમાંથી
ધાર્મિકતા ઝરે એવા આદર્શોને શોધ ”

“ સેવાની પાછળ ભટકનાર, સમર્પણ કરતાં શીખ ”

“ મોક્ષની પાછળ ભટકનાર, “પૂર્ણયોગ”થી વિશુદ્ધ
સમત્વ કેળવી જીવનને મોક્ષમય બનાવ. ”

પ્રેમ.

શ્રદ્ધા.

પ્રકાશક:—

વેલજી ઠાકરશી.

જીવીખહેન મગન.

શક્તિ.

ગ્રંથાલય વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૦૧૧૨

Δ ૧૬ ૨૨૨૬૩૭

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર: --

વેલજી ઠાકરશી

કચ્છ-બીહડા.

છાપનાર: —

ગોવિન્દજી હાહ્યાભાઈ નાચક

શ્રી અનાવિલ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, બરાનપુરી ભાગળ-સુરત.

પ્રસ્તાવના.

આજે, આ લઘુ લેખ “ અરવિન્દાશ્રમ ” ની પત્રિકા રૂપે વિચારશીલ વ્યક્તિઓને માટે પ્રગટ કરવામાં આવે છે. “ અરવિન્દાશ્રમ ” ની કાચી યોજનાના બહાર પાડેલા ખરડા ઉપર મળેલા અભિપ્રાયો, અને તહેમાંથી ઉત્પન્ન થતી શંકાઓના ઉત્તર રૂપે જ આ લેખ લખવામાં આવ્યો છે.

“ અરવિન્દાશ્રમનો હેતુ ” એ શિર્ષક તળે લખાયેલ લેખમાંથી જે શંકાઓ ઉત્પન્ન થઈ છે, તેના જવાબ રૂપે “ તરંગો ” એ લેખ લખવામાં આવ્યો છે. અને “ સભાસદ થવાના નિયમો ” એ શિર્ષકવાળા લેખમાં થયેલ શંકાઓ માટે “ નિમંત્રણ ” નો લેખ લખવામાં આવ્યો છે.

દરેક ગ્રામ્યતામાં પ્રામાણિક મતભેદ હોઈ શકે છે. વાંચનારને આ બધા વિચારો વાંચતી

વેળાએ કેરા હૃદયે અને નિષ્પક્ષ બુદ્ધિએ
વાંચવા પૂરતો જ આગ્રહ છે.

અંતમાં આ બધા વિચારોમાં જ્યાં જ્યાં
કંઈ સત્યાંશ જણાય ત્યાં ત્યાં, વાંચનાર, ત્હારા
હૃદયમાં રહેલા “ અરવિન્દ ” ની જ સામગ્રી
છે એમ માનજે. જ્યાં જ્યાં અસત્ય-અપૂર્ણતા
જોવામાં આવે ત્યાં ત્યાં અમ્હારી અહંતાને
જ દોષ જોજે.

આશ્રમનું કાર્ય આવતા મહા મહીનાથી
શરૂ થશે.

ખિદ્દા-કચ્છ.	}	હરીબહેન મગન.
તા. ૧૫ ૧૯૩૩ થુક		વેલજી ઠાકરશી.

તરંગો.

ઘેડી સૂવર્ણની હો વા લોખંડની હો
ખન્ને સમાન કળટપ્રદ છે. કામનાઓ સારી
હો વા નઠારી હો ખન્ને સમાન બંધન
રૂપ છે.

દેહ ઉપરની આસક્તિ આત્મજ્ઞાનને
ઘટકાવે છે. સ્વરૂપ ઉપરનો મોહ સ્વરૂ-
પની પાછળ રહેલા તત્ત્વને ભુલાવી દેછે

નિરપેક્ષ સત્ય-નિર્દ્વંદ્ર સિદ્ધાંત
ભાષામાં મુકાતો હોત તો વેદમાં નેતિ
નેતિ શબ્દ આવત જ નહિ.

લખનાર એક લક્ષ્યબિન્દુથી લખે
છે, વાંચનાર અન્ય લક્ષ્યબિન્દુથી તહેને!
અર્થ સમજવા પ્રયત્ન કરે છે. નયનની
ભિન્નતા દુનીયા પરના ઘણા ખરા શાબ્દિક

વિવાદમાં કારણ છે. “ વ્યવહાર ” નયનનાં
બધા સત્યો: “ નિશ્ચય ” નયનની દૃષ્ટિએ
અસત્ય ઠરે છે.

આત્મ નિરીક્ષણ કર, જે અહંતા,
તું અન્યમાં જોઈ રહ્યો છે, તે તહારીજ
અહંતાનું પ્રતિબિમ્બ તો નથી ?

વસ્તુ માત્ર એકજ સત્તાથી ચાલે
છે. બધા તરંગો એકજ સાગરના વમળ
છે. બધા-જીવો એકજ પ્રભુના સ્વરૂપો
છે; પરંતુ અહંતા તહારી ગતિ કેવી
વિચિત્ર છે કે તે બધા તહારા લીધે
પોતાના સ્વરૂપને જ સત્ય માને છે, અને
પોતાની પાછળ છુપાઈ રહેલી પ્રેરક શક્તિ,
જે બધા પૃથક જીવનનું મૂળ છે
તેને જોઈ શકતા નથી.

આત્મા અને પરમાત્મા એકજ છે.
 સમુદ્ર અને તરંગની જેમ. બધા તરંગનો
 નાચ—બધા આત્માની લીલા, એકજ સમુદ્ર
 અને પરમેશ્વરની પ્રેરક શક્તિને લઈનેજ
 થાય છે. છતાં પ્રત્યેક તરંગ-પ્રત્યેક જીવ
 પોતાની અહંતાને લઈને તે શક્તિને
 પોતાની માની લે છે, અને પોતાના
 શુદ્ધ સ્વરૂપનો ખ્યાલ ભુલી જાય છે.
 પ્રભુ તો એકતાનો અને અનેકતાનો સરખો
 આનંદ લઈ તે બન્નેથી પર રહ્યા છે.
 અહંતા ક્યાંથી આવી ? તહેના હેતુ અને
 ઉપયોગ શો છે ? તે ભવિષ્યમાં પૂછજો,
 હમણાં તો તે અહંતા છોડી તું તહારા
 આખા સ્વરૂપને ઝોળખ.

જીવનનાં અંતિમ લક્ષ્ય ભણી પ્રયાણ

કરનાર પ્રવાસીને, તત્ત્વજ્ઞાનનાં ઘોર અર-
ણ્યમાં ચાલતાં નડતા પ્રતિરોધોને, અને
પ્રવાસના થાકને સહ્ય બનાવવા મારે,
બુદ્ધિ હોના આશ્વાસન કાળે “ ધર્મ,
વૈરાગ્ય, ત્યાગ, મોક્ષ, ” વિગેરે ભાવના-
ઓ સૃજે છે. પ્રવાસી આ ભાવનાઓ
રૂપી વિશ્રામસ્થળો ઉપરે જરા આરામ
લે છે, અને પ્રયાણનો થાક ઉતારે છે.
પ્રયાણના થાકની, અને વિશ્રામ સ્થળના
આરામની થતી લાગણીઓને નૈયાયિક
“ દુઃખ ” અને “ સુખ ” એવી સંજ્ઞા
આપે છે. પણ એ અનન્તના પ્રવાસી,
એ એકે વિશ્રામ સ્થળ કંઈ તહાઈ
લક્ષ્યબિન્દુ નથી, તહાઈ પ્રાપ્તવ્ય
નથી. એ તો માત્ર સહેજ થાક ઉતારવા

વિશ્રામ સ્થળો છે. એના ઉપર આસક્તિ
 રાખવી ત્હને પાલવે તેમ નથી. આગળ
 દેખાતા શૂન્ય પ્રદેશની ભયંકરતા ઉપર
 તથા વિશ્રામ સ્થળની રમણીયતા ઉપર
 વિચાર ના કરીશ. ત્હારે તો એક એવી
 ભૂમિકામાં જવું છે કે, જેની વચ્ચે
 આવતા ત્યાગ અને વૈરાગ્યના વિશ્રામ
 સ્થળનો પણ ત્યાગ કરવો પડશે, અને
 મોક્ષના વિશ્રામ સ્થળનો પણ ત્યાગ
 કરવો પડશે, અને મોક્ષના વિશ્રામ
 સ્થળને પણ ઝાળાંગવો જોઈશે. પછી
 તું એક એવા લક્ષ્યે પહોંચીશ કે જ્યાંથી
 એવા સેંકડો વિશ્રામ સ્થળો અનેક ભાટ
 ચારણોને દાનમાં આપી શકાશે.

ઓ ધર્મ વેલડા, તું શું કરી રહ્યો

છે ? છેક વિવેકશુન્ય પશુની માફક
 ક્યાં ભટકી રહ્યો છે ? ધર્મ-મૂર્ખ, ધર્મ
 ક્યાં છે ? શું ધર્મ એક જડ ક્રિયા છે ?
 તહારી એ કીયાઓએ તહને કેવો મુડદાલ
 બનાવ્યો છે તેતો જરા જો. તહારામાં શક્તિ-
 તું નામ ક્યાં છે ? તહારામાં અર્પણતા ક્યાં
 છે ? છતાં તું તહારા ધર્મના ધર્મડને છોડતો
 નથી. ઓ વિકૃત મનુષ્ય ! તું વિશ્વ અંધુત્વ
 અને આત્મસમર્પણ જેવા ભવ્ય આદ-
 શોને વરવાનું છોડી દઈ શા માટે “દયા”
 અને “સેવા” નામની વેશ્યાઓ સાથે
 વ્યભિચાર કરી રહ્યો છે. છોડ તહારી
 એ નિર્માલ્ય લાગણીઓને. જૈનોની “દયા”
 એ અને વૈષ્ણવોની “સેવા”એ તો હિંદુ-
 સ્તાનના આત્માનું ખૂન કર્યું છે. જીવનને

ગતિ આપે-જીંદગીને નવે. અર્થ આપે
એવા આદર્શોને શોધ.

હે સન્યાસી, જગતને છોડી તું
ક્યાં જવા નીકળ્યો છે ? અભેદતાને
માર્ગે. તું કોની સાથે અભેદ પામવા
મથે છે ? પ્રભુ સાથે. ત્યારે હે ભાઈ,
તું પાછો ફર જરા અહંતાને છોડીને
જો કે જગત્ સાથે અભેદતા પામ્યા વગર
પ્રભુ સાથે એક થવું શક્ય નથી. પ્રભુનું
બાહ્યસ્વરૂપ એજ જગત્ છે. જગતને!
ત્યાગ એતો પ્રભુનો ત્યાગ છે. વિશ્વપ્રેમ
અનુભવ્યા વગર પ્રભુપ્રેમ નહિ મળે.
તહારા એકાન્તના જપતપ છોડી દે અને
જગત્માં પ્રભુ પ્રગટાવ.

માટી પાણીથી પલળે છે. પથ્થરને

તેા લોખંડી હથોડાથી ભાંગવા પડે છે.
 નીતિવાદીઓ પથ્થરને પાણીથી પલાળ-
 વાની વ્યથા ચેષ્ટા ના કરેા. હથોડાના
 ભયંકર નાદથી થતી લાગણીઓને-તહમાફ
 લક્ષ્યબિન્દુ ચુકાવવા આવતી “ હયા ”
 નામની વેશ્યાને, તાણે થવાની નિર્બંજતા
 ના બતાવેા. પથ્થરને હથોડાથી ભાંગી
 તહેની માટી બનાવી પછી પાણીથી
 પલાળ્યા કરજો. એમજ થતું આવ્યું છે.
 પ્રકૃતિનો એ અબાધીત નિયમ છે.
 જગતનો ઇતિહાસ અવિરત સ્વરે એજ
 પોકારે છે. “નિરપેક્ષ સત્ય,” “નિષ્પક્ષ
 ન્યાય” “નિસ્વાર્થ પ્રેમ”ના આદર્શો તેા
 પૂર્ણતાએ પહોંચેલા સમાજમાંજ આલી
 શકે. અસ્તિત્વ જેવું હોય તેવું સ્વીકા-

રીનેજ આધ્યાત્મિક ઉન્નતિનો માર્ગ
ખતાવવો જોઈએ.

હે મનુષ્ય, તું આ જગત્માં શા
માટે આવ્યો છે ? ધન, માન, વિદ્યા
માટે જ કંઈ ત્હારું આગમન નથી. મનુષ્ય
જીવનમાં આવી ત્હેં વિશ્વપ્રેમ ના
અનુભવ્યો તો ત્હારા જીવનની કશી જ
શાર્થકતા નથી.

હે પ્રેમ,-હે પ્રભુ, હું ત્હારા શરણે
છું. જે કંઈ પ્રાપ્તવ્ય છે તે માત્ર
ત્હારો અનુગ્રહ જ છે. જેના દર્શન માત્રથી
અહંતા ચાલી જાય છે, વાસનાઓ દૂર
નાસે છે, આવેશો બંધ પડે છે, તે ત્હારા
સ્વરૂપને વન્દન હો !

બુદ્ધિથી પર જે કંઈ છે તેને
 બુદ્ધિથી જાણવાની ઈચ્છા ન કર. બુદ્ધિ
 અપૂર્ણ છે. તેનો સ્વભાવ ભેદ પાડવાનો
 અને દોષ જોવાનો છે. બધી વિદ્યા
 બુદ્ધિથી પર “કંઈક” છે તેનો જ માત્ર
 ખ્યાલ આપે છે.

વિશ્વચૈતન્ય ત્હને “યોગી” બનવા
 નિમંત્રે છે, પંડિત બનવા નહિ. વિશ્વ
 પ્રકૃતિની બધી ક્રીયા પોતાનાથી પર
 “બુદ્ધિવાદ”થી પર એવા કોઈ અગમ્ય
 તત્ત્વનો આવિર્ભાવ કરવા માટેજ થઈ
 રહી છે, વિશ્વ પ્રકૃતિ ત્હને ત્યાં ખેંચે
 તે ખેલાં તુંજ એ માર્ગે પ્રયાણ
 કરવા માંડ.

વાંચનાર, તું ગમે તે સિદ્ધાન્તમાં
 સત્ય માને ત્હેની સાથે જરાયે તકરાર
 નથી. પણ જહેમાં તું સત્ય માને ત્હેની
 સાથે વ્યભિચાર ના કરીશ—પણ પ્રેમ
 કરજે. તું તે ખાતર અપાંઈ જજે.
 સિદ્ધાન્તો જીવનને ભાગ્યેજ ગતિ આપે છે.
 સિદ્ધાન્ત પાછળ રહેલી તન્મયતા અર્પ-
 ણની ભાવના જ જીવનને ગતિ આપે છે.

મહત્તામાંથી સૂત્રોજ ઝરે છે. વિવરણ
 કરવાની ભાટઈ ત્હેને પાલવવાની નથી,
 રાજાની કચેરીમાં ભાટ ચારણો ભેગા
 મળ્યા છે. અને ત્હેની સ્તુતિ ગાઈ
 રહ્યા છે. રાજા પ્રત્યેકને પોતાના અપાર
 દ્રવ્યમાંથી મુઠી મુઠી દ્રવ્ય આપે છે.

અને તેઓ ચિરકાળ તહેનાં યશોગાન
 ગાયા કરે છે. સમાજને તેઓમાંના
 પ્રત્યેક કહી રહ્યા છે કે, મહારી કવિતા
 જ સુંદર છે. પહેલો કહે છે કે મહારા
 બાવો અપૂર્વ હતા. ખીજો કહે છે કે
 મહારી શૈલી અનુપમ હતી. ત્રીજો કહે
 છે કે મહારી બોલવાની છટા તો કેવળ
 અદ્ભૂત જ હતી, અને રાજા તો મહારા
 ઉપરજ પ્રસન્ન છે. આમાંનાં કેાઈ
 મૂર્ખને પોતાની ગુલામીનો ખ્યાલ નથી,
 કેાઈને રાજામાર્ગી થવાની કલ્પના નથી.
 માત્ર ગુલામીમાં મોહ રાખી તહેનાથી
 મળતા ટુકડા વડે સંતોષ માની જીવન
 વ્યતિત કરે છે, અને પોતાની શ્વાન-
 વૃત્તિ માટે લડાઈ કર્યા કરે છે.

“ તત્ત્વજ્ઞે ” સમાજને પ્રગતિમાન
 કરવા માટે ફેંકેલા સત્યના ટુકડાઓ
 અર્થે, બધા “ નૈયાયિકો ” અને
 “ પંડિતો ” શ્વાનની માફક ખેંચતાણુ
 કરી ગુરકયા કરે છે. જમીન ઉપર
 વેરેલા બધા ટુકડા વીણી આ શ્વાન-
 વૃત્તિવાળાઓ હવે જગત્ પ્રતિ વળે છે.
 એક કહે છે કે મહારા ટુકડામાંજ સત્ય
 રહેલું છે. બીજો કહે છે કે સત્ય તો
 મહારા ટુકડામાં જ છે, પડેલાએ તો
 થોડો ભાગ મહારી પાસેથી પડાવી લીધો
 છે ત્રીજો કહે છે કે સત્યનો અસલ
 અંશ તો મહારા ટુકડામાં જ છે, પેલા
 બન્નેમાં તો માત્ર ત્હેનો કચરો હતો
 તેજ ભેગો કરવામાં આવ્યો છે. “યોગી”

માત્ર આવા અજ્ઞાનીઓ ઉપર હાસ્ય કરે છે.

ભોજન મનુષ્યને મળે છે

શ્વાનને તો ટુકડાજ મળે છે.

સત્ય મહાન વિચારકોને મળે છે.

ભાષા શાસ્ત્રીઓને-નૈયાયિકોને માત્ર શબ્દાર્થ એટલે કે છેક સત્ત્વહીન ટુકડાજ મળે છે.

ઉપનિષત્-સત્યજ્ઞાનના સૂત્રકારો માત્ર પ્રથમ પંક્તિના “ યોગી ” છે, અને તહેની ટીકા કરનાર પંડિતો શ્વાનવૃત્તિ ધરાવનાર ભાટ ચારણો છે.

વિચારકને સત્યનો સાક્ષાત્કાર નથી હોતો. પરંતુ તહેની શુદ્ધ બુદ્ધિ સત્યની

ઝાંખી કરી શકે છે. સત્ય શું છે. સ્વરૂપ
શું છે. સ્વરૂપનો ઉપયોગ શો છે. તે
જાણી શકે છે.

“વિચારક”ની જીવનદશા અત્યંત
વિલક્ષણ હોય છે. દુનીયા જહેમાં સુખ
માને છે તેવા કોઈ ભાવોમાં તેની ખુદ્દિ
ઠરતી નથી. દુનીયા ઉપરની કોઈ પણ
નીતિની વ્યાખ્યામાં તેને શ્રદ્ધા નથી
હોતી. કારણ કે તે માને છે કે કોઈ
પણ સિદ્ધાંત એકાંત સત્ય નથી. કોઈ
પણ નીતિ હમેશને માટે સ્થિર હોઈ
શકે નહિ. આજે જે નીતિ મનાય તે
આવતી કાલે અનીતિ પણ મનાય. દુકંમાં
તે સમજે છે કે દુનીયા ઉપરની બધી

ભાવનાઓ તે “યોગી”એ ફેંકેલા સત્યના
 ટુકડા જ છે. હેને તો સંપૂર્ણ સત્ય
 અનુભવવાની તાલાવેલી લાગેલી હોય
 છે. જેથી તે કોઈ પણ સિદ્ધાંતમાં સ્થિર
 રહી શકતો નથી. આથી દુનીયા હેને
 મૂર્ખ ગણે છે. થોડી શી આગળ વધેલી
 વ્યક્તિઓ હેને નીતિમાન અથવા ધર્મ-
 શીલ ગણે છે પણ તે થોડો વખત
 જ્યારે વિચારક સત્યના માર્ગે પ્રયાણ
 કરતાં “મોક્ષ” અને “વૈરાગ્ય”ની ભાવ-
 નાઓને વટાવી જાય છે, ત્યારે હેના
 મિત્રો હેને નાસ્તિક ગણે છે. બસ,
 તેઓની પ્રકૃતિ તો જ્યાં હતી ત્યાંજ
 હોવાથી ઉચ્ચ સ્થિતિની કલ્પના તેઓને
 આવી શકતી નથી. આવી શકેજ નહિ.

“વિચારક” મિત્રોથી આનંદ મેળવી શકે નહિ. મિત્રો માત્ર હેના બાહ્ય આચાર અને કંઈક દુન્યવી નીતિ અને વૈરાગ્યના કાલ્પનિક લક્ષણો જોઈ તેનું માપ કાઢે છે. હેની પ્રકૃતિ તો ઓળખી શકતા જ નથી.

“અર્પણતા જ્યારે વિકૃત થાય છે ત્યારે “સેવાનું” નામ ધારણ કરે છે.”

“મહત્તા જ્યારે વિકૃત થાય છે ત્યારે “અભિમાન”નું નામ ધારણ કરે છે.”

“વિનય જ્યારે વિકૃત થાય છે ત્યારે “ખુશામત”નું નામ ધારણ કરે છે.”

વિકાર માત્ર તુચ્છ હોય છે. અસહ્ય છે. જે જે સ્વાભાવિક છે, તે તે સુંદર

છે સ્વભાવ જડેમાંથી જતો રહ્યો છે,
તે તે વસ્તુઓ તો ચેતનહીન મુઠકા
જેવી હોય છે, તેને ટકાવી રાખવા
ધરણી એતો છેક બાલીશતા છે.

તુચ્છ પ્રકૃતિને ટકાવી રાખવા
કરતાં, તુચ્છ અને આદર્શ બ્રહ્મ સમાજને
બચાવવા કરતાં તેને જલદીથી મરવા
દેવો એ “દયા” તેમજ નીતિની દૃષ્ટિએ
પણ વધારે ઉત્તમ છે.

ઓ શ્રીમન્ત હિન્દીઓ લક્ષ્મીના
“ગુલામો” તુમે તે ક્યાં ચાલવા લાગ્યા
છો ? તુમે તુમારા દેશને માટે કોઈ
વખતે વિચાર કયો છે ? તુમારામાં
અત્મા છે કે નહિ તેનું નિરીક્ષણ કર્યું

છે ? દેવની મુડદાલ અવસ્થા ઉપરે ના
 હૃદયની શૂન્યતા ઉપરે આંખ ફેરવવા
 સમય મળ્યો છે ? ધનની બને કીર્તિની
 તો હમે બહુયે વખત થયાં ગુલામી
 સેવી રહ્યા છો, છતાં હમે હેમાંથી કંઈ
 બાધ પાઠ મેળવ્યો છે ? જરા પણ નહિ.
 ઉલટું હમે ગુલામી ઉપર મોહ રાખી
 ગુલામ દશાને 'પૂર્ણ' બનાવી છે. આજે
 હમારો સમાજ કેવી અજ્ઞાન દશામાં છે,
 હમારું બાલ્યજીવન કેટલું પરતંત્ર છે,
 હમારા વિચારોમાં કેટલી નિર્માલ્યતા
 છે તે તો જરા જુઓ.

હૃદની પ્રાથમિક સ્થિતિમાં ખોરાક
 અને હવાની ફેર બદલીથી પણ આરામ

ઘઈ જાય છે. મધ્યમ સ્થિતિમાં કડવાં
 ઔષધોનું સેવન કરવાથી ફાયદો જણાય
 છે. પરંતુ અંતિમ અવસ્થામાં તો જેરી
 માત્રાઓ સેવન કરવી પડે છે અને
 એટલું છતાંયે જીવનની આશા બાળ્યેજ
 રખાય છે.

ત્હમને લાગુ પડેલ દર્દની અંતિમ
 અવસ્થા આવે તે પહેલાં જાગૃત થાઓ
 અને યોગ્ય વિધાય કરો.

રસ્તે ચાલનાર પથિક, પોતાના
 માર્ગમાં હરકત રૂપ જણાતા કાંટા
 કાંકરાને દુર ફેંકી દેછે ત્હેના ઉપરે હયા
 વર્ષાવતો નથી. વિશ્વની પ્રગતિમાં કંટક
 રૂપ બની રહેલા ત્હમારા સમાજને

પ્રકૃતિ યોનાની અનિવાર્ય સત્તાથી દુઃ-
કેંકી દે, તે પહેલાં હમે પ્રકૃતિને
અનુકૂળ બનો.

જ્ઞાન-બુદ્ધિ એવી હોવી જોઈએ કે
જે વિશ્વપ્રકૃતિની રચના, નિયમ, ઉપયોગ,
અને કારણ, જાણી શકે.

કર્મશક્તિ એવી હોવી જોઈએ કે
જે સારા વિશ્વને ખેંચી શકવાની શ્રદ્ધા
ધરાવતી હોય.

ભક્તિ-પ્રેમ એવો હોવો જોઈએ
કે જે આખા જગતને હૃદયમાં સમાવી
શકે. પૂર્ણયોગીની એ દીવ્ય ભૂમિકાએ
ચડવા તું ગતિ કરજે.

“ ઉંચે ચડાવવા માટે નીચે
અવતરવું પડે છે. ”

અઝી ઝેમન, બુદ્ધિવાદનાં એ ક્ષુદ્ર
 પ્રદેશો છોડી યોગી જે ભૂમિકામાં વસે
 છે તે ભૂમિકામાં જવા તૈયાર થા. ધર્મ,
 નીતિ, વૈરાગ્ય, વિગેરે બુદ્ધિએ આપેલો
 કચરો ફેંકી દે. છેક બાળક બની-નગ્ન
 બની જા; તું તો અનન્તનો બાળક મૂળે
 તેજ ભૂમિનો વિહારી હોઈ ત્યાં જતાંજ
 તું તે સ્વરૂપ થઈ જઈશ. અને ત્યાંના
 આનન્દમાં ગળી જઈશ. પણ હે પ્રિય
 સખા, ત્યાં રહીને તહારા એ એકાન્ત
 આનન્દમાંથી પ્રભુના આ જગત્ ઉપર
 અવશેષ રહેલા કાર્ય પ્રતિ દૃષ્ટિ ફેંકજે.
 તહારા એ આનન્દના ઉત્સવમાં ભાગ
 લેવા તું સારા વિશ્વને નિમંત્રણ આપજે.
 નિમંત્રણની ઉપાધી રૂપ જણાતા એ

અનેરા આનન્દને જતો કરવાની ઘેલછા
ના કરીશ.

વાંચનાર ત્હને વન્દન હો. આપણે
ફરી મળવાની આશાએ વિખુટા પડીએ
તે ખેલ્યાં એક વાત કહેવા દે “ એવું
કઈંક શોધ કે જહેમાં તું અર્પાઈ શકે.”
બસ પછી ?-પછી શું, પછી તો ત્હને
તે મળશે કે જેને તું શોધી રહ્યો છે.
ત્હને ત્હેનું જ્ઞાન થશે કે જે જાણવા
તું મથી રહ્યો છે. ત્હારા અનુભવો
દર્શાવવા રખે ચુકતો.

વેલ્લજી ઠાકરશી.
જીવીજ્ઞેન મગન.

નિમંત્રણ.

“તત્ત્વજ્ઞાન” એ જીવનમાં લજવાય છે. પુસ્તકોમાં લખાતું વા વંચાતું નથી.

“વિચારકો” હેને જીવનમાં લજવવા મથે છે, ભાષાશાસ્ત્રીઓ હેને પુસ્તકમાં ગુંથવા મથે છે. “જેવી જહેની પ્રકૃતિ તેવી હેની કીયા.”

મહાન પ્રકૃતિ સહાસ કરવા મથે છે. તુચ્છ પ્રકૃતિ રક્ષણમાં આનંદ માને છે.

એકતું “સ્વર્ગ” ને અન્યને નરક રૂપ થાય છે, અન્યનો “મોક્ષ”ને એકને છેક અર્થહીન જણાય છે.

પ્રતિકુળતામાં શક્તિનો વિકાસ થાય છે. “યોગ”ની ખીલવણી થાય છે. બધા યોગી એટલે કે સમર્થ તત્ત્વ-વેત્તાઓને, જીવનમાં તત્ત્વજ્ઞાન ભજવવા માટે તો તનમનાટ ભય સ્થાનમાં ખેંચી બાય છે અને અપૂર્વ આનન્દનો સાક્ષાત્કાર કરાવે છે. ગરીબ ખીચારા “નૈયાયિક”ને આ છેક અસહ્ય હોવાથી બાનો અર્થ કરવા માટે તે પોતાની બુદ્ધિના આશ્વાસન કાળે દુનીયા ઉપરે “પ્રારબ્ધ” અને “કર્મ”ની સંજ્ઞા રચી કહે છે.

બધા મહાવીરો અનાયઃ પ્રદેશમાં ભટકે છે, અને શત્રુઓને આમંત્રે છે. તત્ત્વજ્ઞાનને જીવનમાં ભજવવાની તાલા-

વેલી, તમામ પ્રતિકુળ સંયોગોમાં સમત્વ
ટકાવવાની અસાધારણ શક્તિનો એ
નાય છે.

વાંચનાર ત્હને એ નાય પાર્ટીમાં
નિમંત્રણ છે. પથિક એ ભયાનક ગણાતા
પ્રદેશની યાત્રા કરવા “ અરવિન્દાશ્રમ ”
ત્હને આમંત્રણ આપે છે.

આવ “ સખા ” આવ એ અનન્ત-
તાને દ્વારે, ત્હારી માર્ગ પ્રતિક્ષા કરતા
એવા અમ્હેં ત્હારું સ્વાગત કરી ત્હને
વધાવવા માટે તૈયાર જ ઉભા છીએ.

જીવીજ્ઞેન મગન.
વેલજી ઠાકરશી.

આપ્તુ અરવિન્દ ધોષનાં પુસ્તકો.

૧. અરવિન્દ ધોષનાં પત્રો.	મૂ. ૦-૬-૦
૨. અરવિન્દ ધોષનું વ્યાખ્યાન.	૦-૨-૬
૩. યોગિક સાધન.	૦-૬-૦
૪. જગન્નાથજીનો રથ.	૦-૧-૬
૫. ગીતા નિષ્કર્ષ.	૩-૧૨-૦

(ટપાલ ખર્ચ જૂડું.)

સુંદર છપાઈ તથા અંધાઈ કિતમ કાગળો
અને ઉચ્ચ વાચનવાળાં આ પુસ્તકો ખરીદવા દરેક
ભાઈ બહેનોને અમારો ખાસ આગ્રહ છે.

લખો :—

પ્રવર્તક-પબ્લીશીંગ-હાઉસ,
નવસારી.

શ્રી પ્રકાશ હાથવણાટ.

અમારા કારખાનામાં હાથવણાટનો જૂદો
જૂદો જતનો માલ તૈયાર થાય છે વેપારી
ભાઈઓને અને આમ પ્રજાને વિનંતિ છે કે એક
વખત નમુના દાખલ અમારો માલ થોડો
મંગાવી વાપરી જોશો.

નીચેનો માલ અમારે ત્યાં હમેશાં તૈયાર હોય છે.

ધોતી—ઝીણી ૯x૫૦"

" " ૯x૪૮"

" " ૯x૪૬"

" " ૮x૪૫"

" " ૭x૪૨"

ગામડાના બાધઓને માટે જાડાં પોતનાં
સારી કુમાસનાં ધોતીઆં.

ધોતી—જાડા ઝરની ૮x૪૮"

" " ૮x૪૫"

" " ૭x૪૫"

" " ૭x૪૨"

આ ઉપરાંત શહેરી બાધઓને કામ લાગે એવી
શરટીંગને માટેની ઝીણી ખાદી, ફાટીંગની ખાદી,
ટુવાલ, બાણી, ચોળીનું કપડું, સાડી કિફાયત
ભાવે મળશે.

ખાસ ઍર્ડર મુજબનો માલ પણ અમેળનાવી
તાકીદે સફાઈદાર તૈયાર કરી આપીએ છીએ.

વધુ ખુલાસા માટે પૂછાવો—મણિભાઈ દિવેદી,
સોલ એજ. પ્રકાશ હાથવણાટ,
કેં ૦ પ્રવર્તક હાઉસ, નવસારી.

